

Moldova

Vispārīgā informācija

Oficiālais nosaukums:	Moldovas Republika
Valsts iekārta:	parlamentāra republika
Galvaspilsēta:	Kišiņeva
Valsts valoda:	rumāņu

Teritorija

Platība:	33 843 km ²
Sauszemes robeža:	1390 km
Krasta līnija:	0 km
Robežvalstis:	Ukraina 940 km, Rumānija 450 km
Administratīvais iedalījums:	32 rajoni, 3 pilsētas, 2 autonomas teritoriālas vienības
Lielākās pilsētas:	Kišiņeva, Tiraspole (Piedņestra), Belci, Bendera (Piedņestra), Ribnica (Piedņestra) Kahula, Ungeni, Soroka, Orheja

Iedzīvotāji

Iedzīvotāju skaits (1.01.2010.):	3 563 695*
Pieaugums (2010):	-0,1%**
Nacionālais sastāvs (2004):	moldāvi 78,2%, ukraiņi 8,4%, krievi 5,8%, gagauzi 4,4%, bulgāri 1,9%, pārējie 1,3%**
Reliģijas (2000):	pareizticīgie 98%, jūdaisti 1,5%, baptisti un citi 0,5%**

Ekonomiskie rādītāji

IKP (2010):	71,8 miljardi MDL* (5,8 miljardi USD)
IKP pieaugums (2010):	+6,9%*
IKP uz vienu iedzīvotāju (2010):	20 171 MDL* (1 631 USD)
IKP PPP (2010):	11,01 miljards USD**
IKP PPP uz vienu iedzīvotāju (2010):	2 500 USD**
Eksports (2010):	1,5 miljardi USD*
Imports (2010):	3,9 miljardi USD*
Eksporta partneri (2010):	Krievija 26%, Rumānija 16%, Itālija 10%, Ukraina 6%, Baltkrievija 5%, Lielbritānija 5%, Vācija 5%, Turcija 4%*
Importa partneri (2010):	Krievija 15%, Ukraina 14%, Rumānija 10%, Vācija 8%, Ķīna 8%, Itālija 7%, Turcija 5%*
Eksporta produkti:	pārtikas produkti, tekstils, mašīnbūves ražojumi
Importa produkti:	mašīnas, to detaļas, ķīmiskā produkcija, minerāli un naftas produkti, tekstils
Galvenās nozares:	lauksaimniecības mašīnu ražošana, pārtikas rūpniecība, metālapstrāde, apavu ražošana tekstilrūpniecība
Dabas resursi:	brūnogleš, fosforīti, ģipšakmens, kaļķakmens, aramzeme
Ienākošās uzkrātās ĀTI (2010):	2,8 miljardi USD***
Izejošās uzkrātās ĀTI (2010):	67,8 miljoni USD***
Valūta (2010):	Moldovas leja (MDL); 1 LVL = 23,3 MDL****
Fiskālais gads:	kalendārais gads
Inflācija (2010):	7,4%*
Bezdarba līmenis (2010):	7,4%*
Uzņēmuma ienākuma nodoklis:	0%

Papildus informācija

Tālsarunu kods:	+373
Interneta IDL:	.md

Moldovas Republika (rumāņu (moldāvu): *Republica Moldova*), ir valsts Austrumeiropā. Moldova rietumos robežojas ar Rumāniju, bet ziemeļos, dienvidos un austrumos ar Ukrainu. Lielāko daļu teritorijas ieskauj upes -

* National Bureau of Statistics of the Republic of Moldova – www.statistica.md

** Central Intelligence Agency – www.cia.gov

*** National Bank of Moldova - www.bnm.org

**** Latvijas Banka – www.bank.lv

Dņestra un Pruta. Dņestra veido mazu daļu valsts ziemeļaustrumu robežas ar Ukrainu un atdala Besarābiju no Piedņestras. Prutas upe tek gar Moldovas rietumu robežu ar Rumāniju.

Valsts iekārta - parlamentāra republika. Valsts valoda - moldāvu (identiska rumāņu). Valsts ir ANO un NVS

locekle. Viens no valsts ārpolitikas mērķiem ir iestāšanās ES. Valsts teritorija vēsturiski bija Moldāvijas grāfistes sastāvā. Daļa teritorijas - Besarābija, 1812. gadā iekļauta Krievijas impērijas sastāvā. Impērijai sabrūkot, 1918. gadā Besarābija pievienojās Rumānijai. 1940. gada vasarā provinci ieņēma Sarkanā armija un tika izveidota Moldāvijas Padomju Sociālistiskā Republika, kas bija PSRS sastāvā līdz 1991. gadam.

Moldova administratīvi iedalās 32 rajonos (*raioane*), trīs pilsētās (Belci, Kišiņeva, Bendera) un divās autonomās vienībās (Gagauzija un Piedņestra). Piedņestras statuss ir nenoteikts,

kaut gan tā ir starptautiski atzīta un de jure ir Moldovas daļa, tomēr de facto Piedņestra neatrodas Moldovas valdības kontrolē. To pārvalda starptautiski neatzīta Moldovas separātiskās Piedņestras Republikas vadība.

Moldova ir otra mazākā no bijušajām Padomju Republikām, taču viena no visblīvāk apdzīvotām. Neskatoties uz šo faktu, Moldovā ir tikai dažas pilsētas. Moldovas ekonomika lielā mērā balstās uz lauksaimniecības nozarēm - dārzeņkopību, augļkopību, vīnkopību un tabakas audzēšanu. Enerģētikas jomā Moldova pilnībā atkarīga no Krievijas naftas, gāzes un akmeņogļu piegādēm.

Melnās jūras ietekmē klimats ir maigs ar garām un siltām vasarām (vidējā gaisa temperatūra 20°C) un relatīvi maigām un sausām ziemām (vid. gaisa temperatūra janvārī -4°C). Gada nokrišņu daudzums svārstās no 600 mm ziemeļos līdz 400mm dienvidos. Vairāki mērījumi rāda, ka Moldovā gaiss ir tīrāks pasaulē.

Moldovas teritorija ir samērā līdzena ar nelieliem pauguriem. Augstākais no tiem ir Balanesti paugurs (429m). Moldovas teritorijas ziemeļrietumi atrodas Karpatu kalnu pakājē.

Lielākā un svarīgākā Moldovas pilsēta ir Kišiņeva. Tā ir valsts galvaspilsēta un nozīmīgākais rūpniecības centrs. Dibināta 1420. gadā un atrodas Bikas upes krastā. Iedzīvotāju skaits 2007. gadā bija 780 tūkst., no tiem aptuveni 68% moldāvi, 14% krievi, 8% - ukraiņi, 5% - rumāņi, pilsētā dzīvo bulgāri, ebreji, gagauzi un citas tautas.

Otra lielākā pilsēta Moldovā ir Tiraspole, kas ir Piedņestras galvaspilsēta. Piedņestras Republika izveidojās 1991. gadā. Pilsēta ir svarīgs administrācijas, transporta un rūpniecības centrs. Pretēji Kišiņevai Tiraspolē ir tikai 18% etnisko moldāvu, vairums Tiraspoles iedzīvotāju ir krievi (41%) un ukraiņi (32%). 1992. gada karā un pēc tā, deportāciju un emigrācijas rezultātā, moldāvu skaits sarucis līdz 13%.

Moldovas lauki izmainījās jau Padomju laikos, kad uz pilsētām darba un vieglākas dzīves meklējumos pārcēlās liels skaits laucinieku. Uz valsts pilsētām emigrēja ne tikai lauku ļaudis, bet arī krievi un ukraiņi, kuri ieņēma augstus amatus rūpniecībā un valdībā. 1990 gados liels skaits pilsētnieku, pārsvarā cittautiešu, izbrauca no valsts.

Iedzīvotāju skaits Moldovā ir 3,6 miljoni.

II Pasaulē kara laikā daudzi moldāvi emigrēja uz Rumāniju, citi krita karā vai deportācijās. Krievu un ukraiņu skaita palielināšanos veicināja valsts industrializācija.

90% moldāvu piederīgi pareizticīgo baznīcai. Gan Moldāvijas pareizticīgo baznīca, kas ir autonoma un pakļauta Krievijas pareizticīgo baznīcai, gan Besarābijas pareizticīgo baznīca, kas ir autonoma un pakļauta Rumānijas pareizticīgo baznīcai, cenšas iegūt valsts baznīcas statusu.

Moldovas kultūru ietekmējusi tās lafīniskās saknes, kuras iesniedzas mūsu ēras otrajā gadsimtā, kad romieši kolonizēja Dāku. Pēc romiešu perioda reģionam bija ciešs sakars ar Bizantijas impēriju – slāviem un maģāriem, vēlāk osmaņu turkiem. 19. gs. sākumā lielu iespaidu uz moldāvu kultūru un mākslu atstāja franči.

Reģiona iedzīvotāji saglabāja ciešas kultūras saites

ar rumāņu tautu. No 1812. gada – 1917. gadam moldāvi, kuri apdzīvoja Besarābiju un Piedņestru nonāca izteiktā slāvu kultūras ietekmē. Bet no 1941. gada – 1989. gadam nonāca krievu ietekmē, respektīvi, Padomju varas kontrolē, kā arī etnisko krievu vai krieviski runājošo iebraucēju ietekmē. No 1918. gadam līdz 1940. gadam Moldova bija rumāņu pārvaldīta teritorija, kad pārsvarā lietoja latīņu alfabētu un rumāņu valodu, vienīgi baznīcā izmantoja kirilicu un krievu valodu.

1918. gadā Besarābija bija atpalcis Krievijas impērijas Eiropas daļas reģions. 1930. gadā lasītpratēji un rakstītpratēji veidoja 40% no visiem iedzīvotājiem, sevišķi zems tas bija sievietes vidū, mazāks par 10% 1918. gadā un ap 50% 1940. gadā.

Kaut gan padomju vara veicināja izglītības attīstību Moldāvijā, tomēr tā darīja visu, lai pārrautu reģiona kultūras saites ar Rumāniju. Notika Besarābijas kultūras un izglītības

rusifikācija, ko panāca ar rumāņu inteligences iznīcināšanu un krievu iepludināšanu. Šī kultūra pamattautai bija sveša. Pilsētās kultūras dzīvi noteica Maskava, laukos etniskie rumāņi izpaudās folklorā un tautas mākslā.